

Heden, de tweeduizend drieëntwintig, op verzoek van:

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid: Vereniging Pensioengerechtigden Notariaat, bij verkorting te noemen VPN, gevestigd te Den Haag, kantoorhoudende aan de Van Hogenhoucklaan 60A, 2596 ZE Den Haag, KvK-nummer: 83849955, RSIN: 863009232, mailadres: platform@gepensioneerdennotariaat.nl verder te noemen: VPN of eiseres,

in deze zaak woonplaats kiezende te ... (**adres advocaat**) op het kantoor van ..., van welk kantoor mr. ... in deze zaak tot (proces)advocaat wordt gesteld en als zodanig optreedt,
Heb ik, gerechtsdeurwaarder

GEDAGVAARD

1. de stichting: Stichting Pensioenfonds Notariaat, gevestigd te Den Haag, kantoorhoudende aan het Spui 192, 2511 BW Den Haag, mailadres: bestuursbureau@pfnotariaat.nl, verder te noemen: SPN, aldaar aan dat adres mijn exploit doende en een afschrift dezes latende aan:
2. de publiekrechtelijke rechtspersoon (het "openbaar lichaam") genaamd: Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, gevestigd te Den Haag, kantoorhoudende aan het Spui 184, 2511 BW Den Haag, postadres: Postbus 16020, 2500 BA Den Haag, mailadres: knbbestuur@knb.nl, verder te noemen: KNB, aldaar aan dat adres mijn exploit doende en een afschrift dezes latende aan:
3. de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid: Bond van Medewerkers in het Notariaat, gevestigd te Utrecht, kantoorhoudende aan de Oude Singel 56A, 3421 EG Oudewater, mailadres: info@bmnvakbond.nl, verder te noemen: BMN, aldaar aan dat adres mijn exploit doende en een afschrift dezes latende aan:

OM

op woensdag de tweeduizend drieëntwintig, in de ochtend om 10.00 uur te verschijnen ter terechtzitting van de Rechtbank Den Haag, Sector Civiel, locatie Den Haag, die

zal worden gehouden in het Paleis van Justitie aan de Prins Clauslaan 60, (2595 AJ), Postbus 20302, (2500 EH) Den Haag,

MET DE UITDRUKKELIJKE AANZEGGING DAT:

- a. indien een gedaagde verzuimt het hierna te noemen griffierecht tijdig te betalen, en de voorgeschreven termijnen en formaliteiten in acht zijn genomen, de rechter verstek tegen die gedaagde zal verlenen en de hierna omschreven vordering zal toewijzen, tenzij deze hem onrechtmatig of ongegrond voorkomt; nu er meer gedaagden zijn en ingeval ten minste één van hen in het geding verschijnt, dan wordt, indien ten aanzien van de overige gedaagden de voorgeschreven formaliteiten en termijnen in acht zijn genomen, tegen dezen verstek verleend en tussen de eiser en de verschenen gedaagden voortgeprocedeerd;
- b. bij verschijning in het geding van gedaagde een griffierecht zal worden geheven, te voldoen binnen vier weken te rekenen vanaf het tijdstip van verschijning;
- c. de hoogte van de griffierechten is vermeld in de meest recente bijlage behorend bij de Wet griffierechten burgerlijke zaken, onder meer te vinden op:
www.kbvq.nl/griffierechtentabel;

TENEINDE

op de terechtzitting kennis te nemen van de volgende eisen en gronden van eiseres waartegen gedaagden verweer kunnen voeren.

Feiten en achtergronden

1. **VPN, eiseres**, is opgericht op 2 september 2021 bij akte verleden voor een plaatsvervanger van notaris Mr. W.G.H. de Boer te Apeldoorn en heeft ten doel het behartigen van de collectieve belangen van degenen, die een pensioen of uitkering ontvangen van de Stichting Pensioenfonds Notariaat (SPN) of op korte termijn kunnen ontvangen (zie **Productie 1**). Na de statutenwijziging bij akte, verleden op *** voor notaris *** te Utrecht voldoet eiseres genoegzaam aan de in artikel 3:305a BW gestelde vereisten voor de ontvankelijkheid met betrekking tot de in het onderstaande petitum geformuleerde vordering (zie **Producties 2A en 2B**).
Kortheidshalve wordt hiervoor verwezen naar het gestelde in randnummer 35.
2. SPN is een bedrijfstakpensioenfonds als omschreven in de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 en ontstaan uit de fusie in maart 2017 van het (krachtens de Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds van 16 september 1954 Stb. 407 opgerichte) beroepspensioenfonds Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF) en het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Medewerkers in het Notariaat (SBMN).

3. Ingaande 1 januari 2015, heeft de SNPF met de Pensioenkamer van de KNB, daartoe door de KNB gemandateerd, een overeenkomst gesloten tot demping van de verschuldigde pensioenpremie op grond van art. 128 lid 2 Pensioenwet. In datzelfde jaar heeft de SBMN op grond van al een aantal jaren bestaande afspraak met de sociale partners, te weten de KNB en de BMN, premiedemping toegepast (ten minste sedert 2011).
4. Met ingang van 1 januari 2016 zijn deze overeenkomsten verlengd voor de duur van vijf jaren. Gepensioneerden zijn niet door het fonds geïnformeerd dat de werkgevers en de actieve werknemers door gebruikmaking van de gedempte premieregeling (verder: GPR) financieel werden bevoordeeld.
5. De verschuldigde premie dient kostendekkend te zijn volgens art 128 lid 1 Pensioenwet. Lid 2 van dat artikel staat (stond) demping van de verschuldigde premie toe, maar demping is niet verplicht. De omvang van de demping wordt door De Nederlandse Bank (DNB) gelimiteerd.
6. De GPR heeft ten doel het mogelijk te maken dat de verschuldigde premie niet jaarlijks hoeft te worden gewijzigd ten gevolge van de fluctuaties van de rentevoet. De gedempte premie dient op termijn op kostendekkend niveau te liggen. Dat wil zeggen dat de premiedekkingsgraad over een langere termijn gemiddeld 100% dient te zijn.

Citaat uit de brief van de advocaat van SPN (gedaagde) aan VPN van 1 februari 2023 (zie **Productie 3**):

“Illustratief is de bevestiging in de relevante wetsgeschiedenis dat een dergelijke ‘gedempte’ premie op lange termijn (gemiddeld) op een kostendekkend niveau ligt (en daarom is toegestaan). Hiermee beoogt de wetgever (tevens) om de volatiliteit van premies door marktrenteoontwikkelingen te voorkomen (in het belang van werkgevers).”

Daarmede wordt namens de SPN het uitgangspunt van ‘het op termijn kostendekkend niveau’ expliciet bevestigd en onderschreven. Waarvan Akte.

Dit is geheel in lijn met hetgeen SPN in het jaarverslag 2021 (pagina 47) schrijft als vooruitblik op het premiebeleid. Citaat:

“Het premiebeleid van het fonds is gebaseerd op de systematiek van gedempte kostendekkende premie. Dat houdt in dat voor langere tijd de premie gebaseerd is op een (op enig moment) vastgesteld renteniveau. Bij die systematiek wordt ervan uitgegaan dat effecten van renteschommelingen binnen een bepaalde periode uitmiddelen. De rente die het fonds tot en met 2020 hanteerde was gebaseerd op de stand per oktober 2015. Voor de jaren na 2020 moet het fonds uitgaan van de rente per oktober 2020, die ten opzichte van 2015 fors is gedaald. Verder vindt het fonds het belangrijk dat voor komende jaren een premie wordt betaald die de feitelijke kosten van de pensioeninkoop dekt. Dit betekent voor de jaren 2021 en verder dat er een sterk verhoogde pensioenpremie nodig is om te komen tot de door sociale partners gewenste pensioenopbouw. Om die reden zijn sociale partners gekomen tot bijstelling van de hoogte van de gewenste pensioenopbouw. Die is voor 2021 omlaag gebracht naar circa 1,1% (was 1,75%).

In 2021 heeft het fonds nadere kaders gesteld aan de premiedekkingsgraad die de komende jaren gehanteerd gaan worden. Binnen die kaders hebben sociale partners voor 2022 afspraken kunnen maken die hebben geleid tot een iets hogere pensioenpremie maar ook een hogere pensioenopbouw dan voor 2021 mogelijk was”.

- Het in de laatste alinea gestelde is echter niet bewaarheid, zoals in randnummer 12 hierna wordt aangetoond.
7. Uit berekeningen blijkt dat ten gevolge van de premiedemping het negatieve verschil tussen de kostendekkende premie en de feitelijk geïncasseerde premie vanaf 2015 jaarlijks met steeds grotere bedragen opliep. Dit verschil bedroeg ultimo 2020 € 115.371.000. De gemiddelde premiedekkingsgraad over de periode 2015 tot en met 2020 bedroeg bijna 77% (zie **Productie 4A**).
 8. Zeker in de loop van 2017 moet het de gedaagden duidelijk zijn geworden dat het gevoerde premiedempingsbeleid in redelijkheid niet langer te handhaven was omdat de uitmiddeling naar 100% binnen redelijke termijn niet meer haalbaar zou zijn. Zij hadden toen onmiddellijk maatregelen moeten nemen (zie ook randnummer 24 hierna).
 9. Vanaf het sluiten van het pensioenakkoord tussen kabinet en sociale partners op 5 juni 2019, en zeker vanaf de publicatie op 19 november 2019 door het Kabinet van het concept voor het ontwerp voor de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) ontstond voor gedaagden, en voor interne en externe toezichthouders van het fonds, de certificerend fondsaccountant en de dito fondsactuaris, de reële verwachting dat bij invoering van de WTP de GPR zou worden afgeschaft en vanaf het moment van invoering de mogelijkheid zou eindigen om de in de voorgaande jaren gerealiseerde te lage dekkinggraden uit te middelen op 100% zoals hiervoor onder randnummer 6 gemeld.
 10. Dat daardoor de door de GPR veroorzaakte vermogensschade voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en nagelaten betrekkingen niet meer hersteld zou kunnen worden door uitmiddeling van de premiedekkingsgraad op langere termijn naar 100% werd daarmee ook helder. De gewezen deelnemers zijn de gepensioneerden en de 'slapers' (= gewezen deelnemers die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd bereikten) en zij dragen hiervan mede de schadelijke gevolgen. Een reden extra om terstond het gevoerde premiedempingsbeleid te beëindigen.
 11. In twee (gevoegde) procedures van AFM-medewerkers tegen de AFM ¹ over de eenzijdige wijziging van de collectieve pensioenregeling komt verlies en schade door gebruikmaking van de GPR aan de orde. Het arrest van het Amsterdamse hof ² houdt de navolgende overwegingen in (r.o. 3.11 inter alia): "... volgens de methodiek van de gedempte kostendekkende premie, nadelig is voor alle gerechtigden, omdat een lage premie-inleg maakt dat een pensioenfonds voor het herstel van haar financiële positie afhankelijk wordt van beleggingsresultaten." en "AFM verweert zich met de stelling dat een werknemer van deze premiesystematiek juist voordeel heeft, ten koste van slapers en gepensioneerden." en "AFM erkent blijkens het voorgaande uitdrukkelijk dat de met het pensioenfonds gemaakte afspraak om de beschikbare premie aan te wenden voor inkoop van pensioen op basis van de regels voor een gedempte premie in plaats van een zuiver kostendekkende premie ten nadele strekt van de gewezen deelnemers en gepensioneerden." en in r.o. 3.12 "AFM bevestigt zelf dat niet [appellanten] hierdoor worden geraakt maar de gewezen deelnemers en gepensioneerden (en

¹ Nota Bene één van de twee toezichthouders op alle pensioenfondsen

² ECLI:NL:GHAMS:2020:2930

overigens ook [appellanten] voor wat betreft hun tot 1 januari 2016 opgebouwde pensioenaanspraken)."

Het hofarrest wordt vervolgens gedeeltelijk gecasseerd, conform de conclusie van de PG, maar de rechtsoverwegingen m.b.t. nadelige gevolgen van de GPR worden daardoor niet getroffen, omdat de Hoge Raad³ de nadelige gevolgen herhaalt als een erkend feit en deze gezaghebbende uitspraak op dit punt zonder meer algemene strekking heeft, zeker omdat de AFM (één van de twee toezichthouders op de pensioenfondsen) dit uitdrukkelijk erkende.

12. In 2020 was niet te voorzien dat ten gevolge van de Oekraïne-oorlog wereldwijd de rente zou gaan oplopen en kon en moest daarom toen nog redelijkerwijze worden uitgegaan van een voorshands blijvend laag renteniveau. Desondanks heeft de KNB op 10 november 2020 aan de SPN geschreven dat de premiedemping diende te worden gecontinueerd (zie **Productie 5**).

Die brief heeft geleid tot overleg tussen de sociale partners en de SPN en tot een nieuwe overeenkomst - wederom voor de duur van vijf jaren – waarbij werd uitgegaan van een premiedekkingsgraad van 100% en een verlaging van de opbouw van de pensioenrechten van 1.75% naar 1.01%; dit is met circa 42 % (zie ook het citaat in randnummer 6 hiervoor en **Productie 5B**).

Uit de jaarverslagen over 2021 en 2022 blijkt dat **desondanks** er in het jaar 2021 een tekort aan premie-inkomsten van € 8.221.000 en in het jaar 2022 een tekort van € 21.233.000 werd geboekt, zodat het totale tekort over de periode 2015 tot en met 2022 € 144.825.000 bedraagt en de gemiddelde premiedekkingsgraad over die periode feitelijk maar 80% (zie **Productie 4B**).

Dat resultaat is onbegrijpelijk en onaanvaardbaar. Nog onbegrijpelijker en onaanvaardbaarder is dat in 2021 - nog daargelaten het negatieve resultaat - gekozen werd voor een premiedekkingsgraad van slechts 100%, terwijl toch duidelijk moet zijn geweest dat daarmee de uitmiddeling van het gemiddelde premiedekkingspercentage van 77% over de periode jaren 2015 t/m 2020 tot 100% nooit meer zou kunnen plaatsvinden. Benadering van een premiedekkingspercentage van 100% vóór de transitie op grond van de nieuwe wet WTP is bij een dergelijk percentage zelfs ten enen male onmogelijk.

Deze onaanvaardbare ontwikkeling is ten volle de verantwoordelijkheid van de gedaagden. Het bestuur van SPN wist toch al langere tijd dat door de premiedemping de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) benadeeld waren doordat zij meebetaalden aan de pensioenopbouw van de deelnemers. Dit blijkt uit hetgeen de SPN schreef in haar op de website gepubliceerde nieuwsbrief van 13 oktober 2020, waarin letterlijk staat:

"Een belangrijke taak van het pensioenfonds is een evenwichtige belangenafweging van alle deelnemersgroepen. Wat Pensioenfonds Notariaat betreft is vanuit dat oogpunt de huidige situatie ongewenst. Pensioengerechtigden en voormalige deelnemers betalen mee aan de pensioenopbouw van

³ ECLI:NL:HR:2023:661

de huidige deelnemers aan de pensioenregeling, als die een te lage premie betalen. Sociale partners richten zich op een goed, maar ook betaalbaar pensioen.”

Ondenikbaar is dat de beide sociale partners hiervan niet op de hoogte zijn geweest.

13. Bij deze tekorten dient te worden opgeteld het gemiste rendement over het verschil tussen de kostendeekkende premies en de feitelijk ontvangen premies.
14. De door deze tekorten veroorzaakte vermogensschade van SPN strekt niet alleen ten nadele van alle actieve deelnemers, maar ook ten nadele van de gewezen deelnemers (gepensioneerden en slapers) en nagelaten betrekkingen.
15. Het Europese Hof van Justitie heeft op 24 september 2020 ⁴ een uitspraak gedaan dat (i) pensioenaanspraken en (ii) indexatierechten eigendomsrechten zijn met een vermogenswaarde die bescherming genieten onder artikel 17 van het Europese Handvest. Aantasting van de pensioenrechten en indexatierechten van de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) door de uitholling van het vermogen van de SPN is dus niet toegestaan volgens Europese regelgeving.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 24 december 2021 ⁵ aandacht besteed aan het in artikel 1 EP neergelegde recht op ongestoord genot van eigendom en het in artikel 14 EVRM neergelegde verbod op discriminatie.

Inmenging in het recht op ongestoord genot van eigendom is volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens toegestaan als deze 'lawful' is, een 'legitimate aim' dient en een 'fair balance' tussen de belangen van het betrokken individu en het algemene belang respecteert. Naar de stellige overtuiging van eiseres is door gedaagden echter niet aan deze voorwaarden voldaan.

Ook het **verbod op discriminatie** werd door gedaagden geschonden omdat de actieven werden bevoordeeld boven de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers). Zie ook het slot van randnummer 17.

16. Het 'voordeel' van de te lage premie is uiteraard uitsluitend en dus volledig toegevalen aan de - door de sociale partners vertegenwoordigde - actieve deelnemers. Dit zijn alle werkgevers en werknemers die in het notariaat werkzaam zijn. Zij immers betaalden minder premie dan benodigd voor de opbouw van hun pensioenrechten. De actieve deelnemers die tevens werkgevers (notarissen of kandidaat-notarissen als medewerkgever in een maatschap met een of meer notarissen) zijn of waren gedurende de toepassing van de GPR toucheerden daarnaast nog een extra voordeel. Immers zij betaalden voorts ook nog minder premie omdat zij ten minste de helft moe(s)ten dragen van de premies die voor hun werknemers waren en zijn verschuldigd. Door toedoen van de gedaagden heeft hier een omvangrijke **ongerechvaardigde verrijking** van de actieve deelnemers (waaronder de werkgevers)

⁴ ECLI:EU:C:2020:753

⁵ ECLI:NL:HR:2021:1963

- plaatsgevonden. Volledige pensioenopbouw tegen te lage (niet-kostendekkende) premie en jarenlang een hoger besteedbaar inkomen (c.q. hogere winst), zie ook randnummer 27 hierna.
17. Of en, zo ja, in hoeverre sociale partners rechtens gehouden zijn ook de belangen van gewezen deelnemers te behartigen, hangt af van de omstandigheden, maar duidelijk is dat met het gebruikmaken van de GPR dit in het geheel niet is gebeurd. Voorts wordt, mede gelet op de ontstaansgeschiedenis sedert 1955 van het notarieel pensioenfonds, toen als compensatie voor de invoering van een leeftijdsgrens, krachtens wettelijk voorschrift - thans in artikel 113a Wet op het notarisambt (Wna) - in dit verband nog gewezen op de bijzondere rol welke aan de KNB is toevertrouwd in lid 2 van voormeld artikel 113a. De VPN stelt zich op het standpunt dat zowel de KNB als ook de BMN hun rechtsplichten hebben verzaakt door niet, althans volstrekt onvoldoende, rekening te houden met de gereede belangen van de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) bij het maken van afspraken over premiedemping. Rechtens verwijtbaar en te kwalificeren als onrechtmatig handelen is dan ook het daaraan (blijven) vasthouden, toen al ras was gebleken dat van “blühende Landschaften”⁶ wat betreft koersontwikkeling en (markt)renteverhoging volstrekt geen sprake was. Het (blijven) gebruikmaken van de bevoegdheid om de GPR te hanteren dient als **misbruik van bevoegdheid** ex artikel 3:13 BW te worden gekwalificeerd.
- Voorts hebben KNB en BMN zelfs na het catastrofale verschil tussen de totale premieinkomsten gedurende de (eerste) zes jaren 2015-2020 en het totaal van de kostendekkende premie over dezelfde jaren – mirabile dictu –nogmaals voor een (aansluitende) termijn van vijf jaar ingezet op een - uiteindelijk - onvoldoende premiedekkingsgraad, en daarmee evident de belangen van gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) geschonden.
18. Dit feitencomplex toont eveneens aan **misbruik van bevoegdheden** ex art. 3:13 BW door gedaagde SPN wegens het geen, althans volstrekt onvoldoende, evenwichtige afweging toepassen van alle belangen, en tevens uitvoering geven aan de door de sociale partners voorgestelde overeenkomst .
- Althans hebben alle gedaagden bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar en onrechtmatig gehandeld.
- Op Kamervragen in 2018 n.a.v. uitingen van DNB wordt door minister Koolmees geantwoord⁷ dat premies die langdurig ver onder de kostprijs van nieuwe pensioenrechten liggen op gespannen voet staan met de eis van evenwichtige afweging van belangen. Daarvan was en is dus (nog steeds) ook sprake bij SPN.
- Op geen enkele wijze, noch in de gepubliceerde jaarverslagen, noch op enige andere wijze heeft SPN overigens enige verantwoording van de vereiste evenwichtige belangenafweging afgelegd. In geval wel belangenafweging mocht hebben plaatsgevonden, is volstrekt achtergehouden welke belangen de SPN wel in aanmerking zou hebben genomen, en tevens

⁶ Een metafoor, publiekelijk gebruikt door Helmut Kohl in het voorjaar van 1990 tijdens diens rondreis in de DDR

⁷ Kamervragen van Van Rooijen; 2018Z1775; aanhangsel 734 [2028-2019]; i.h.b. vragen/antwoorden 5 en 7

welk gewicht aan elk van die belangen werd toegekend. Eiseres stelt zich op het standpunt - zolang het tegendeel niet is aangetoond - dat de belangen van de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) in het geheel niet in aanmerking zijn genomen, en dusdoende onevenredig zijn geschonden. De gevolgde handelwijze is derhalve ook discriminatoir.

19. De betreffende gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) zijn niet “willekeurige derden” die zich bijv. als vrijwillige deelnemers aan een (beleggingsclub-)investeringsproject voor een extra oudedagvoorziening hebben verbonden, maar de gepensioneerden waren verplichte deelnemers aan een beroepspensioenfonds resp. bedrijfstakpensioenfonds gedurende hun arbeidzaam leven in het notariaat. Wat de KNB betreft zijn dit onder meer oud-(toegevoegd)notarissen en oud-kandidaat-notarissen – allen dus oud-leden van de KNB – dan wel wat de BMN betreft zijn dit onder meer oud-leden van de BMN en in ieder geval voormalige notariële medewerkers, die allen aan de notariële bedrijfstak hun arbeidzaam leven geheel of gedeeltelijk hebben besteed.
20. Op de website van de KNB is o.m. te lezen: *“De verplichting (tot deelname aan het bedrijfstakpensioen, toev.) is in de wet opgenomen op verzoek van de betrokken vertegenwoordigende verenigingen (lees: KNB en BMN, toev.). Het notariaat gaat zelf over de vraag of de verplichting wenselijk is en wie daar onder vallen. De minister wenst zich daarom niet hierover uit te laten.”* Bij die tekst zijn bepaald wel enige vraagtekens te zetten, ook al omdat de historie van de twee gefuseerde pensioenfondsen geheel verschillend is. De ledenraad, als hoogste beleidsbepalend orgaan en tevens als toezichthoudend orgaan op het bestuur van de KNB, heeft immers na een bestuurlijke crisis laatstelijk in 2011/2012 in haar beleidsplan *“Met recht vooruit”* vastgelegd (par.1 sub 4) dat *“een goede pensioenvoorziening in de ogen van het bestuur van de KNB deel uitmaakt van het beroepsperspectief.”* en in par. 10.3.7 *“Ook de zorg voor de oude dag is een zorg die de KNB zich aantrekt...”,* en is daarop nimmer teruggekomen. Voorts vloeit uit de taakstelling van de KNB in de Wna de zorg voor een passende oudedagsvoorziening voort, teneinde de beroepsgroep niet in een oudedagsarmoedeval te laten lopen c.q. andere sociaal ongewenste effecten te laten optreden. Het belang dat het KNB-bestuur hieraan blijkbaar hecht blijkt uit het feit dat sinds vele jaren twee bestuursleden de pensioenzaken in hun portefeuille hebben. Het belang van pensioen-aangelegenheden werd recent onderstreept door de agenda van de ledenraad van 17 mei 2023, waarin als agendapunt is opgenomen een notitie afkomstig van twee bestuursleden/portefeuillehouders, de vicevoorzitter KNB en de directeur van het Bureau van de KNB met de volgende toelichtende tekst :
 - *De portefeuillehouders pensioen van het bestuur realiseren zich dat het enige tijd geleden is dat het onderwerp pensioen is besproken met de ledenraad. Aangezien het onderwerp complex van aard is, heeft het bestuur ervoor gekozen tijdens de ledenraad op 17 mei eerst aan de leden een korte presentatie te geven. Hierin zal uiteen worden gezet hoe de zaken omtrent de pensioenregelingen tot stand zijn gekomen en zijn geregeld in het Notariaat; voor notarissen, kandidaat-notarissen en medewerkers in het Notariaat.*
 - *Vervolgens wordt de huidige stand van zaken gepresenteerd ter vergadering.*

• Om het kennisniveau actueel te houden en ook de zaken te kunnen volgen, wordt het onderwerp pensioen de komende tijd als vast agendapunt voor de ledenraadsvergadering opgenomen.⁸

- Het belang van pensioenzaken als onderdeel van de taak van de bestuursorganen (bestuur en ledenraad) van de KNB blijkt ook uit het instellen van een zgn. Pensioenkamer, aan wie de bevoegdheden als sociale partner op pensioengebied zijn gemandateerd, waarbij uit de aard van het publiekrechtelijke mandaat ingevolge de Awb het KNB-bestuur bevoegd blijft, eindverantwoordelijkheid draagt en een instructiebevoegdheid heeft, onder toezicht van de ledenraad.
21. Blijkens de jaarrekening 2022 van SPN, pagina 112, staat 46% van het fondsvermogen tegenover de toekomstige pensioenverplichtingen jegens de actieve deelnemers, 40% tegenover de pensioenverplichtingen jegens de gepensioneerden en de nagelaten betrekkingen en 14% tegenover de toekomstige verplichtingen jegens de slapers (zie **Productie 6**). Dit betekent dat de door toepassing van de GPR veroorzaakte vermogensschade ook voor 40 % drukt op de belangen van de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen. Het voor hun pensioenen bestemde vermogensdeel van de SPN groeide daardoor minder aan dan zonder toepassing van de GPR het geval zou zijn geweest en zij hadden mogen verwachten. De in randnummer 16 hiervoor geconstateerde ongerechtvaardigde verrijking is derhalve voor 40 % ten laste van de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen gekomen en zij zijn daarmee dus verarmd.
 22. Het sluiten en handhaven door de KNB en de BMN van een pensioenovereenkomst die weliswaar formeel door art. 128 lid 2 Pensioenwet in beginsel is toegelaten, maar omdat voorzienbaar was en is dat de wijze waarop van de GPR gebruik is en wordt gemaakt, onevenredige schade heeft veroorzaakt en verder zal (kunnen) toebrengen aan de pensioengerechtigden en aan de nagelaten betrekkingen (en ook de slapers), levert dit handelen op: misbruik van recht te kwalificeren als een onrechtmatige daad. Zeker na vaststelling van de jaarrekening 2017 van SPN bestond deze voorzienbaarheid. Alle reden om demping van de premie te staken of ingrijpend aan te passen. Voor 2021 en volgende jaren opnieuw een soortgelijke pensioenovereenkomst sluiten zonder daarin voorzieningen op te nemen om te komen tot uitmiddeling van de tekorten over de jaren 2015-2020 en het vermijden van nieuwe tekorten, is in dat licht onbegrijpelijk en levert een verzwaarde vorm van onrechtmatig handelen op.
 23. Het bestuur van SPN dient bij de uitoefening van zijn taak immers zorg te dragen voor een evenwichtige belangenafweging.⁹ Uitvoering geven aan een pensioenovereenkomst van de sociale partners waarbij de belangen van gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en ook slapers) in aanzienlijke mate kunnen worden (en daadwerkelijk ook zijn) geschaad, levert op onbehoorlijk bestuur en jegens degenen wier belangen door VPN worden behartigd, onrechtmatig handelen. De KNB en de BMN en zelfs het SPN-bestuur hebben nimmer enig inzicht gegeven hoe met betrekking tot het gebruikmaken en hanteren van en uitvoering

⁸ Hetgeen op de LR-vergadering van 17 mei 2023 werd gepresenteerd en besproken, blijft onbekend omdat dat deel van de vergadering als ‘besloten’ werd aangemerkt; wel werden nadien de gebruikte sheets gepubliceerd.

⁹ Art.105 lid 2 Pensioenwet en art. 9.12 Statuten SPN: Het bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak naar de belangen van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, overige aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden en zorgt ervoor dat dezen zich door hem op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

- geven aan de GPR enige evenwichtige belangenafweging heeft plaatsgevonden zoals hiervoor in randnummer 18 reeds is geconstateerd.
24. Het bestuur van SPN had toch met een beroep op de algemene bepaling van art. 6:248 BW en specifiek op de regeling van de 'imprévision' in art 6:258 BW, welke artikelen ingevolge de schakelbepaling van art. 6:216 BW ook buiten het privaatrecht toepasselijk zijn, de met de sociale partners eerder gesloten overeenkomst kunnen openbreken, toen al ras bleek dat verdere uitvoering tot een financieel debacle zou leiden. En ondanks de mede door de gemiste rendementen steeds groter wordende verliespost op de premie-inkomsten werkte SPN mee aan een verlengde gebruikmaking van de GPR.
25. Daarbij komt dat het onbegrijpelijk en onaanvaardbaar is dat het bestuur van SPN kon instemmen met de door de sociale partners gepromote en overeengekomen GPR en de uitvoering daarvan te aanvaarden en daarbij toe te treden door daaraan gevolg te geven bij de vaststelling van de premie, als gelet wordt op de actuariële verklaringen onder de jaarrekeningen 2014 tot en met 2021 waarin telkenmale de vermogenssituatie van SPN als niet voldoende/onvoldoende/slecht werd beoordeeld (zie **Productie 7**).
26. Bovendien geeft de gang van zaken niet blijk van een regelmatige evaluatie van de effecten van de GPR, zoals die door De Nederlandsche Bank al in de nieuwsbrief van november 2010 is geïndiceerd. Met betrekking tot de overgang naar een gedempte premiereregeling schrijft DNB immers: *“Een overstap naar een gedempte premie moet vanzelfsprekend plaatsvinden binnen de geldende wet- en regelgeving. Gelet op het wettelijk kader gelden de volgende eisen bij een overstap van een kostendekkende premie op basis van de actuele rentetermijnstructuur naar een kostendekkende premie op basis van een gedempte premie:*
- 1. Het pensioenfonds moet een dempingsmethode kiezen die gedurende langere tijd zal worden gehanteerd. Dit betekent dat het fonds nadrukkelijk moet kiezen voor een dempingmethode en deze in beginsel niet (meer) dient te wijzigen.*
 - 2. De overstap moet gebaseerd zijn op een goed onderbouwde analyse met daarin opgenomen de beweegredenen voor deze overstap en de gevolgen daarvan. Bij de keuze voor demping op basis van een verwacht rendement moet onder meer worden aangetoond dat het verwachte rendement aansluit bij de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.*
 - 3. Het pensioenfonds moet ervoor zorgen dat het gemiddelde van de rente of het rendement of de verwachte waarde van het rendement op langere termijn niet afwijkt van de gemiddelde realisatie. Bij gebruik van een verwachte waarde moet dit periodiek worden getoetst en zo nodig moet het gehanteerde rendement worden aangepast.”*
27. De laatste mogelijkheid om de schade die door toepassing van de gedempte premiereregeling aan de vermogens van de pensioenfondsen is toegebracht - en daarmee het onrecht dat aan de gepensioneerden en de nagelaten betrekkingen (en ook slapers) is aangedaan - te herstellen is dat redressering vóór of uiterlijk bij de transitie plaatsvindt. Daarbij is analogie met de verdeling van een nalatenschap waarin een inbrengverplichting zit omdat een deelgenoot een voordeel vooraf genoten heeft, waarbij die verplichting en moins prenant wordt afgewikkeld, voor de hand liggend. Natuurlijk zullen werkgevers-notarissen niet staan te springen om de voordelen die zij hebben geïncasseerd, (zowel als deelnemers alsook als

werkgevers) alsnog aan het pensioenfonds af te dragen (middels een verrekening met de door de betreffende notarissen-cohorten opgebouwde pensioenrechten), maar er is duidelijk sprake geweest van ongerechtvaardigde verrijking. Het deel dat de werknemers als ongerechtvaardigde verrijking toucheerden zou eveneens in het transitieplan kunnen worden verrekend. Natuurlijk valt er dan wat minder in de betreffende individuele 'pensioenpotjes', maar daar staat dan tegenover een solidere dekking van hun pensioenaanspraken, nog daargelaten dat zij jarenlang een hoger besteedbaar inkomen (c.q. hogere winst) hebben genoten dan gerechtvaardigd zoals in randnummer 16 hiervoor al is opgemerkt. Elke werkgever is tevens actief deelnemer, en elke voormalig werkgever is tevens niet (meer)-actief deelnemer. M.a.w. de verrekeningsverplichting rust niet op derden, doch op eveneens bij de transitie betrokken actieve of niet (meer)-actieve deelnemers.

28. Ingevolge het hoorrecht dat is toegekend in art. 150g Pensioenwet, ingevoerd bij de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) – welke in werking is getreden op 1 juli 2023 - komt aan eiseres inspraak toe bij de totstandkoming van de transitieovereenkomst die de KNB/Pensioenkamer en de BMN als sociale partners met elkaar dienen te sluiten.

Eiseres wil van die gelegenheid gebruik maken om de ongerechtvaardigde verrijking van de actieve deelnemers te verdisconteren en wil daarom op voorhand uitsluiten dat het onrechtmatige handelen van de gedaagden en de daaruit voortgevloeide ongerechtvaardigde verrijking van de actieve deelnemers door de sociale partners wordt betwist. Dat is de kern van de motivering voor de VPN voor de te vorderen verklaring voor recht.

29. Samenvatting van de rechtsgronden ter motivering van de na te noemen petita:

1. *misbruik van recht = onrechtmatige daad;*
2. *nalaten een beroep op art. 6:258 BW (imprévision) te doen;*
3. *schending eigendomsrecht doordat de vermogenswaarde van de ingegane pensioenen is aangetast;*
4. *ongerechtvaardigde verrijking als zelfstandige rechtsgrond;*
5. *onevenredige belangenschending / schending van het discriminatieverbod.*

De vorderingen

29. VPN vordert een verklaring voor recht dat gedaagden - door te handelen c.q. door te gedogen dat wordt gehandeld als hierboven is uiteengezet - hun (Verdrags)rechtsplichten jegens degenen voor wie VPN de belangen rechtens behartigt, te weten de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen hebben verzaakt, en onrechtmatig, althans in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, onaanvaardbaar hebben gehandeld en nog steeds handelen en dusdoende de actieve deelnemers van de SPN in de periode van 2015 tot en met 2022, en ook in 2023, ongerechtvaardigd hebben verrijkt en nog steeds verrijken door hen in staat te stellen volledige pensioenrechten op te bouwen tegen voldoening van een sterk gereduceerde premie die niet kostendekkend was. Voorts vordert VPN een provisionele voorziening voor de duur van het geding tot een eindvonnis wordt gewezen, inhoudende een gebod tot het onverwijld staken van het gebruik

van de GPR c.q. het gehengen en gedogen van het gebruik van de GPR, althans dat gebruik zodanig te beperken, dat de premiestelling/premieheffing ten minste op het niveau van kostendekkendheid ligt, zulks op straffe van een aan VPN te verbeuren dwangsom.

Aansprakelijkheid gedaagden

30. Gedaagden zijn aansprakelijk voor de – door ieder van hen verrichte - gewraakte handelingen en/of gedragingen waarop de verklaring voor recht is gericht. Overigens zijn zowel SPN als de beide sociale partners, KNB en BMN, hoofdelijk civielrechtelijk aansprakelijk voor de hoger aangeduide schade, welke aan degenen voor wie VPN de belangen behartigt, is en wordt toegebracht. Per brieven van 29 september 2022 zijn de drie onderhavige gedaagden aansprakelijk gesteld. (zie **Productie 8**)

Verweren van gedaagden.

31. Gedaagde SPN heeft bij brief van Mr S.F. van der Ham van 1 februari 2023 (zie: **Productie 3**), als reactie gesteld dat er noch van enige normschending noch van schade sprake is. Het bestuur van SPN is niet bereid over door VPN gestelde feiten in gesprek te gaan.
32. Gedaagden KNB en BMN hebben bij brief van Mr H. Kuipers van 6 december 2022 (zie: **Productie 9A**), doen weten elke aansprakelijkheid af te wijzen. Het KNB-bestuur heeft herhaaldelijk geweigerd om over de inhoud van de aansprakelijkheidstelling in gesprek te gaan. (zie **Producties 9B t/m 9E**)

Bewijs en bewijsmiddelen

33. (Bewijzen benoemen en bewijsmiddelen benoemen waaronder tevens getuigen en waarover zij kunnen getuigen).

Nadere gegevens ex art.3:305a BW en ex art. 1018c lid 1 Rv

34. Naast de in deze dagvaarding op andere plaatsen vermelde gegevens als bedoeld onder letters a., b. en c. van het eerste lid van artikel 1018c Rv worden hieronder de vereisten als bedoeld onder letters d., e. en f. van het eerste lid van artikel 1018c Rv geadresseerd:
- d. de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a leden 1, 2 en 3 BW worden hierna onder randnummer 35 behandeld;
 - e. voor zover aan eiseres bekend is er geen rechtspersoon die een collectieve vordering tot schadevergoeding voor individuele pensioengerechtigden en nagelaten betrekkingen (en slapers) beoogt;
 - f. eiseres zal aantekening maken in het register, bedoeld in art. 1018c lid2 Rv en verwacht daarvan geen gevolgen.

35. M.b.t. de ontvankelijkheidseisen van artikel 305a, eerste tot en met derde lid Boek 3 BW wordt door eiseres in aanvulling op het onder randnummer 1 gestelde het volgende aangevoerd:
- eiseres is voldoende representatief aangezien haar het hoorrecht toekomt als bedoeld in art. 150 g Pensioenwet juncto art 44a AMvB Staatsblad 2023, nrs 216 en 217, omdat meer dan 10% van de pensioengerechtigden lid van de vereniging is(art.3:305a lid 2 BW);
 - er is een toezichthoudend orgaan, momenteel bestaand uit één persoon (art 3:305a lid 2 sub a BW);
 - eiseres behartigt volgens haar doelstelling de collectieve belangen van de pensioengerechtigden, die allen lid van de vereniging kunnen worden waarvan de statuten voldoen aan de gebruikelijke democratische eisen van het verenigingsrecht (art.3:305a lid 2 sub b BW);
 - eiseres heeft blijkens de gepubliceerde jaarrekening een positief vermogen en eenmalig de contributie voor 2023 verhoogd met een opslag van € 25 per lid ter bestrijding van bijzondere kosten en eiseres heeft de uitsluitende zeggenschap over de rechtsvordering (art. 3:305a lid 2 sub c BW);
 - eiseres heeft een internetpagina, bereikbaar onder: <https://gepensioneerdennotariaat.nl> (art.305a lid 2 sub d); op die pagina zijn gepubliceerd:
 - de statuten van de eiseres;
 - de bestuursstructuur, te weten een bestuur met een raad van toezicht en een raad van advies;
 - de (eerste) jaarlijkse verantwoording op hoofdlijnen van het toezichthoudend orgaan over het door haar uitgeoefend toezicht is nog niet opgesteld omdat de raad van toezicht pas bij de statutenwijziging (zie randnummer 1) is ingesteld;
 - het bestuursverslag over het eerste (verlengde) verenigingsjaar;
 - bestuursleden, leden van de Raad van toezicht en de raad van advies ontvangen geen bezoldiging;
 - er is een verzoek gedaan bij de bestuursrechter op grond van de weigering van de KNB om informatie te verschaffen op basis van de WOO; dit verzoek wacht na afwijzing van het gemaakte bezwaar op behandeling in beroep door de bestuursrechter;
 - er wordt geen bijdrage gevraagd van de pensioengerechtigden anders dan de normale (eenmalig verhoogde) contributie;
 - pensioengerechtigden kunnen zich aansluiten door lid te worden van de vereniging;
 - een bestuurslid en alle leden van de raad van advies hebben in het verleden een functie bekleed in de organisatie van de Stichting Notarieel Pensioenfonds (zie onder randnummer 2) en daar voldoende deskundigheid in pensioenzaken opgebouwd (art.3:305a lid 2 sub e).

Bevoegdheid van de Rechtbank Den Haag

Nu twee gedaagden zowel kantoorhouden als statutair zijn gevestigd in Den Haag is de Rechtbank Den Haag, sector civiel, bevoegd om de onderhavige rechtsvordering – gelet op het gestelde in artikel

1018b lid 3 Rv waarbij de bijzondere bevoegdheidsbepaling ex artikel 216a Pensioenwet terzijde wordt gesteld - te behandelen en te beslissen.

OM DEZE REDENEN (PETITA):

Het uw Rechtbank moge behagen om bij vonnis, voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

- A1. Te verklaren voor recht: dat gedaagden jegens de pensioengerechtigden en nagelaten betrekkingen (en de slapers) onrechtmatig hebben gehandeld en nog steeds handelen, althans dat gedaagden bij de uitoefening van hun respectieve taakstelling en bevoegdheden in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar hebben gehandeld en nog steeds handelen, dan wel hebben nagelaten de in 2015 gesloten vijfjarige overeenkomst op grond van onvoorziene omstandigheden te beëindigen of aan te passen aan die onvoorziene omstandigheden, door toepassing, althans door de mate van toepassing, van de GPR t.a.v. de (jaarlijkse) vaststelling van de premies welke tussen gedaagden voor de werknemers (actieve deelnemers) en de werkgevers (notarissen tevens zijnde actieve deelnemers) gedurende de jaren 2015 tot en met 2022, en 2023 tot heden althans gedurende de jaren 2017 tot en met 2022, en 2023 tot heden, zijn overeengekomen en in de uitvoering van die overeenkomst door de SPN is bewilligd en daaraan actief is medegewerkt, waardoor de actieve deelnemers (werkgevers en werknemers) ongerechtvaardigd werden verrijkt door de grote besparingen op premiebetaling waartegen over wel volledige pensioenrechten voor hen werden opgebouwd, en aldus handelende jegens de gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers) in strijd met de respectieve (Verdrags)rechtsplichten van gedaagden, om geen, dan wel onvoldoende, rekening te houden met de gereede belangen van gepensioneerden en nagelaten betrekkingen (en slapers), die daardoor in ernstige mate werden - en verder worden - geschaad;
- A.2. een provisionele voorziening voor de duur van het geding tot een eindvonnis wordt gewezen, inhoudende een gebod tot het onverwijld staken van het gebruik van de GPR c.q. het gehangen en gedogen van het gebruik van de GPR, althans dat gebruik zodanig te beperken, dat de premiestelling/premieheffing ten minste op het niveau van kostendekkendheid ligt, zulks op straffe van een aan VPN te verbeuren dwangsom ad € 10.000,- per dag dat aan het uit te spreken gebod niet wordt voldaan.
- A.3. met hoofdelijke veroordeling van gedaagden in de kosten van deze procedure, waaronder het door eiseres betaalde griffierecht ad € 676,-, de kosten van rechtsbijstand en de nakosten ten bedrage van respectievelijk € 163,- zonder betekening en € 248,- in geval van betekening, indien en voor zover gedaagden niet binnen de wettelijk vereiste termijn van twee dagen, althans binnen door uw Rechtbank vast te stellen termijn, na betekening van het in deze te wijzen vonnis betaling hebben voldaan.

PRODUCTIES OVERZICHT:

Productie 1: akte van oprichting van VPN;

Producties 2A en B: akte van statutenwijziging van VPN met recent uittreksel handelsregister: p.m.;

Productie 3: brief van Mr S.F. van der Ham van 1 februari 2023 aan de VPN;

Productie 4A: premietekorten 2015-2020 t.g.v. toepassing GPR bij SPN;

Productie 4B: premietekorten 2015-2022 t.g.v. toepassing GPR bij SPN;

Productie 5A: brief van KNB (Werkgevers- en werknemerscommissie van de Pensioenkamer) van 10 november 2020 aan SPN;

Productie 5B: Nieuwsbericht SNP van 26 januari 2021, vragen en antwoorden over de pensioenregeling 2021 beantwoord;

Productie 6: pag.112 van SPN-Jaarrekening 2022;

Productie 7: actuariële verklaringen onder SPN-jaarrekeningen 2014 tot en met 2022;

Productie 8: aansprakelijkheidstelling gedaagden van 29 september 2022;

Productie 9A: brief van Mr H. Kuipers (KNB en BMN) van 6 december 2022 aan VPN;

Productie 9B: mailbericht van Mr. J. Ruijgh (VPN) verzonden op 19 februari 2023 aan de voorzitter van SPN met cc aan voorzitters van KNB en van BMN;

Productie 9C: email van Mr. M. van den Eeckhout (Van Doorne N.V.) namens de KNB van 20 maart 2023 aan VPN;

Productie 9D: brief van VPN van 23 maart 2023 aan Mr. M. van den Eeckhout (Van Doorne N.V.);

Productie 9E: brief van Mr. S. Kuijper (Van Doorne N.V.) van 6 juli 2023 aan de VPN.

De kosten van de expoten van deze dagvaarding bedragen voor mij, deurwaarder, €